

Avløserlag/landbrukstjeneste

Norske Landbrukstenester sitt innspill til jordbruksforhandlingene

--

Det har de siste årene vært en positiv utvikling av velferdsordningene i landbruket. Flere grep er gjort for at bonden skal få tilgang til kvalifisert arbeidskraft, både ved ferie/fritid og under sykdom. Blant disse er en økning i tilskudd og overføring av landbruksvikarordningen til avløserlagene. I 2009 er det det første hele året avløserlagene har ansvar for landbruksvikarordningen og vi er spent på om målet om 240 årsverk vil bli nådd i år. De tilbakemeldinger vi så langt har fått til den nye ordningen er stort sett positive, både fra bøndene og avløserlagene. Det er viktig at avtalepartene følger opp den gode intensjonen som ligger bak ordningen også i årene som kommer. Et viktig moment er at tilskuddet til ordningen følger lønns- og prisutviklingen.

I vårt innspill til årets forhandlinger vil vi sette fokus på følgende punkter;

Landbruksvikarordningen

En viktig grunn til å overføre landbruksvikarordningen fra kommunen til avløserlaget var å gi alle bønder lik tilgang til landbruksvikar uavhengig av bosted. I 2007 var det tilsatt 168 landbruksvikarer i 138 kommuner. Endelig statistikk for 2009 er enda ikke ferdig, men det ser ut som om man kan nå målet om 240 årsverk gjennom avløserlagene. Disse vil dekke tilnærmet alle kommuner i landet.

Ordningen er positivt mottatt i næringen, noe som viser at avtalepartene gjorde et korrekt grep da ordningen ble vedtatt overført fra kommunen til avløserlagene. Det er viktig at intensjonen i ordningen blir fulgt opp med nok midler.

Ekstra dokumentert utbetaling av tilskudd ferie/fritid

For å forbedre likviditeten i velferdsordningen, noe som igjen er med på å bidra til stabil tilgang på kvalifisert arbeidskraft, bør det innføres en ekstra utbetaling av tilskudd ferie/fritid. En utbetaling i januar på grunnlag av dokumenterte utgifter av de 8 første måneder året før vil være til god hjelp, samtidig som det ikke vil få noen budsjettmessige innvirkninger. Avløserlagene kan via Norske Landbrukstenester dokumentere utgifter for alle med rett til tilskudd.

Tilpassing til Folketrygden

Regelverk for tilskudd til avløsning under sykdom bør tilpasses mer til reglene som gjelder i Folketrygden.

Tilskuddene må følge lønns- og prisutviklingen

De siste årene har tilskudd for ferie/fritid og sykdom hatt en positiv utvikling. Likevel er det siden 1999 opparbeidet et etterslep i forhold til den reelle lønns- og prisutviklingen. Vi regner med at forhandlingspartene har fokus på dette forholdet.

NB! Se vedlegg for nærmere kommentarer til de ulike punktene

Vedlegg:

Landbruksvikarordningen

En egen undersøkelse blant medlemmene våre høsten 2009 ga disse innspillene;

Positivt;

- Bedre enn forventet
- Bøndene er positive, fornøyde med ordningen
- Endelig et reelt tilbud om stabil avløsning
- Fleksibel ordning
- Skapt ny aktivitet i laget

Negativt;

- Mer administrasjon enn forventet
- Økonomi avhengig av geografi
- Vanskelig å få tak i kvalifisert arbeidskraft
- Uklare retningslinjer, store forskjeller i forvaltning
- Vanskelig å få bøndene til å bruke landbruksvikar ved annen type avløsning

For videre utvikling av ordningen så er det viktig å se på følgende;

- Tilskuddet må følge kostnadsutviklingen
- Opplæring av landbruksvikar er kostbart og bør ikke belastes administrasjonstilskuddet som i dag
- Det går med mye arbeid til administrering av ordningen
- Slik det er i dag så blir det laget som må dekke et evt. underskudd, mens staten tar tilskuddet i retur ved et evt. overskudd. Resultatet må kunne ses på over flere år.
- Tre dagers egenmelding ved bruk av landbruksvikar må gjeninnføres.

Ekstra dokumentert utbetaling av tilskudd ferie/fritid

Å innføre en ekstra dokumentert utbetaling løser mange problemer;

- Unge bønder som starter opp slipper å forskuttere i 18 måneder ved oppstart
- Bedre likviditet i ordningen fører til mer ferie/fritid for den enkelte
- Avlastning ved ferie/fritid vil føre til mindre sykdom og færre ulykker
- Mer stabil sysselsetting av arbeidskraft, dvs. bedre tilgang på kvalifisert arbeidskraft
- Bedre beredskap ved sykdom

For yngre bønder er gode og stabile velferdsordninger en viktig faktor for at de velger å gå inn i næringen. Mangel på ferie og fritid er en faktor som gjør at mange velger å forlate næringen.

Det bør tilrettelegges for en ekstra utbetaling av tilskudd ferie/fritid i januar for dokumenterte utgifter for januar til og med august året før. Søknadsfrist fra gårdbruker blir som i dag 20. januar.

Tilpassing til Folketrygden

Spesielt har regelverket ved svangerskap sakket akterut i forhold til forandringer som er gjort i Folketrygden. Tidskonto og lengre permisjon for far er ikke tatt inn i forskrift.

I tillegg er det på noen andre områder også behov for tilpassing;

- **Tilskudd til pass av sykt barn under 12 år**

Det er et ønske om at pass av syke barn hjemme bør kunne utløse tilskudd på linje med sykdom hos bonde. På grunn av svak inntjening i mange foretak, særlig for de nyetablerte, har ofte ektemake/samboer jobb utenom bruket. Når barn er syke og må ha tilsyn er dette ofte vanskelig å kombinere med et forsvarlig dyrestell. Tiltaket vil være direkte rettet mot yngre bønder, og kan for mange være et viktig bidrag i arbeidet for å få flere unge til å satse på næringen.

- **Tilskudd til samboere**

Bønder som har vært samboere før de har giftet seg får ikke dispensasjon fra kravet om næringsinntekt for nye brukere. I andre sammenhenger blir det operert med at man må ha vært samboere i minst to år før regler gjelder. Det bør gjelde her også, særlig siden samboere ikke kan dele næringsinntekt i enkeltpersonforetak.

Tilskuddene må følge lønns- og prisutviklingen

De siste årene har det vært en positiv utvikling av tilskudd for ferie/fritid og sykdom, men fortsatt er det et etterslep fra tidligere år. Når tilskuddene ikke har samme utvikling som lønns- og prisutviklingen vil verdien av tilskuddet bli dårligere. Resultatet blir mindre fritid og større egenandel ved sykdom.

- I 1999 kostet en avløser kr. 137,70¹ pr. time. I dag koster samme avløser kr. 200,20² pr. time. I 1999 rakk maks tilskudd ferie/fritid til 46,5 dager med ferie, mens tilskuddet i 2009 rekker til 40,6 dager ferie.
- Utgiftene til avløsning under sykdom er kr. 1.501,50³ pr. dag. Fra 1.1.2010 er tilskuddet pr. dag kr. 1.200,-. Bruker sin egenandel pr. dag vil da bli kr. 301,50.

Se ellers vedlegg som viser utviklingen av velferdsordningene de siste årene.

For å følge lønns- og prisutviklingen må maks tilskudd ved ferie/fritid økes til minimum kr. 70.000,-.

For å følge lønns- og prisutviklingen må tilskudd pr. dag under sykdom økes til minimum kr. 1.500,-.

Vi håper at vi i samarbeid kan arbeide for å få på plass velferdsordninger til det beste for næringen.

Lykke til med forhandlingene!

Med hilsen
Norske Landbrukstenester

Frode Alfarnes
Daglig leder

¹ Tarifføløn pr. time kr. 103,05. Sosiale kostnader, forsikring med mer 33,6%

² Minsteløn pr. time kr. 146,45. Sosiale kostnader, forsikring med mer 36,7%

³ Kr. 200,20 pr. time x 7,5 timer